

ma zaszczyt zaprosić na ogólnopolską konferencję naukową pt.

DYSLOKACJE.

Literatura i kultura lat 60. XIX wieku między polityką a prywatnością

Warszawa, 5–6 marca 2018 roku

Zapraszamy Państwa do namysłu nad jedną z najtrudniejszych do scalenia i jednorodnego opisu dziewiętnastowiecznych dekad. Zależy nam na tym, by traktować ją całościowo i autonomicznie, dlatego zachęcamy do uchwycenia dynamiki jej stawania się i do opisanego ówczesnej teraźniejszości uwarunkowanej tym, co się już zdarzyło i otwartej na nadchodzące nieznanne. Nie interesuje nas sytuowanie lat 60. XIX wieku „wobec romantyzmu i pozytywizmu”, lecz uwolnienie tego dziesięciolecia od gotowych formuł historycznoliterackich.

Zatrzymujemy uwagę na tym etapie rozwoju XIX wieku, gdy jego ciągłość ustalała się w przyspieszonym tempie jej zrywania i nawiązywania. Chcemy, aby efektem konferencji stało się zrekonstruowanie niejednorodnych wewnętrznych rytmów przekształceń tego okresu w historii polskiej kultury. Uważamy, że warto objąć refleksją nie tylko horyzontalne (czasowe i przestrzenne) odniesienia między tekstami, osobami i instytucjami, lecz także przemyśleć na nowo różne poziomy doświadczeń zbiorowych i indywidualnych, których ramę modalną współtworzyły polityka i prywatność.

Nasza perspektywa rodzi się z potrzeby zadawania nowych pytań oraz równoważnego traktowania tekstów znanych i nieznanymi czy niedoczytanymi, a także z przekonania o konieczności odtworzenia ich ówczesnego rezonansu i wzajemnego oddziaływania.

Lata 1862–1864 w Królestwie Polskim i 1866/1867 w Galicji zmieniały układy odniesienia między trzema zaborami i ich możliwościami rozwojowymi, jak również między krajem a emigracją. Te impulsy zmian – wpływających na warunki i konteksty pisania oraz na funkcje literatury i jej kulturotwórczy potencjał – zwykle badane są rozdzielnie. Pora na inne podejście. Pisząc o latach 60. XIX wieku, zazwyczaj pamiętamy o sprawach polskich, tymczasem komplikuje się wówczas obraz Europy, na co żywo reaguje polskie piśmiennictwo. Warto się tej reakcji przyjrzeć. Z powodów politycznych i cywilizacyjnych wielokierunkowe były ówczesne wyjazdy i powroty ludzi kultury (i nie tylko ich). Wciąż za mało wiemy o tym, jak redefiniowały one pojęcie wspólnoty i przynależności do niej, uruchamiając integracyjne lub różnicujące narracje. Przesunięcia w stratyfikacji społecznej to znany fakt, ale pytanie, jak oddziaływał on na ówczesne piśmiennictwo, nadal jest otwarte. Właściwe latom 60. XIX wieku przemieszczenia (w realnym świecie, a także w hierarchii wartości i ważności) wpływały na mobilność autorów, przepływ tekstów i obieg idei. Wiele indywidualnych wyborów światopoglądowych, pisarskich, artystycznych i ich najbliższych kontekstów (rodzinnych, środowiskowych, regionalnych) czeka jeszcze na rozpoznanie – szczególnie w tym obszarze widzimy dużo zadań do wykonania.

Wyeksponowaną w tytule metaforyczną formułą dyslokacji obejmujemy zatem dystynktywne mechanizmy kultury lat 60. XIX wieku, zmieniające się warunki pisania i publikowania (a ujmując szerzej

– twórczości artystycznej i jej udostępniania), a zarazem spodziewane efekty badań, do których Państwa zapraszamy. Naszym celem jest wprowadzenie ruchu na historycznoliterackiej mapie lat 60. XIX wieku, obejmującej teksty, problemy oraz relacje między nimi.

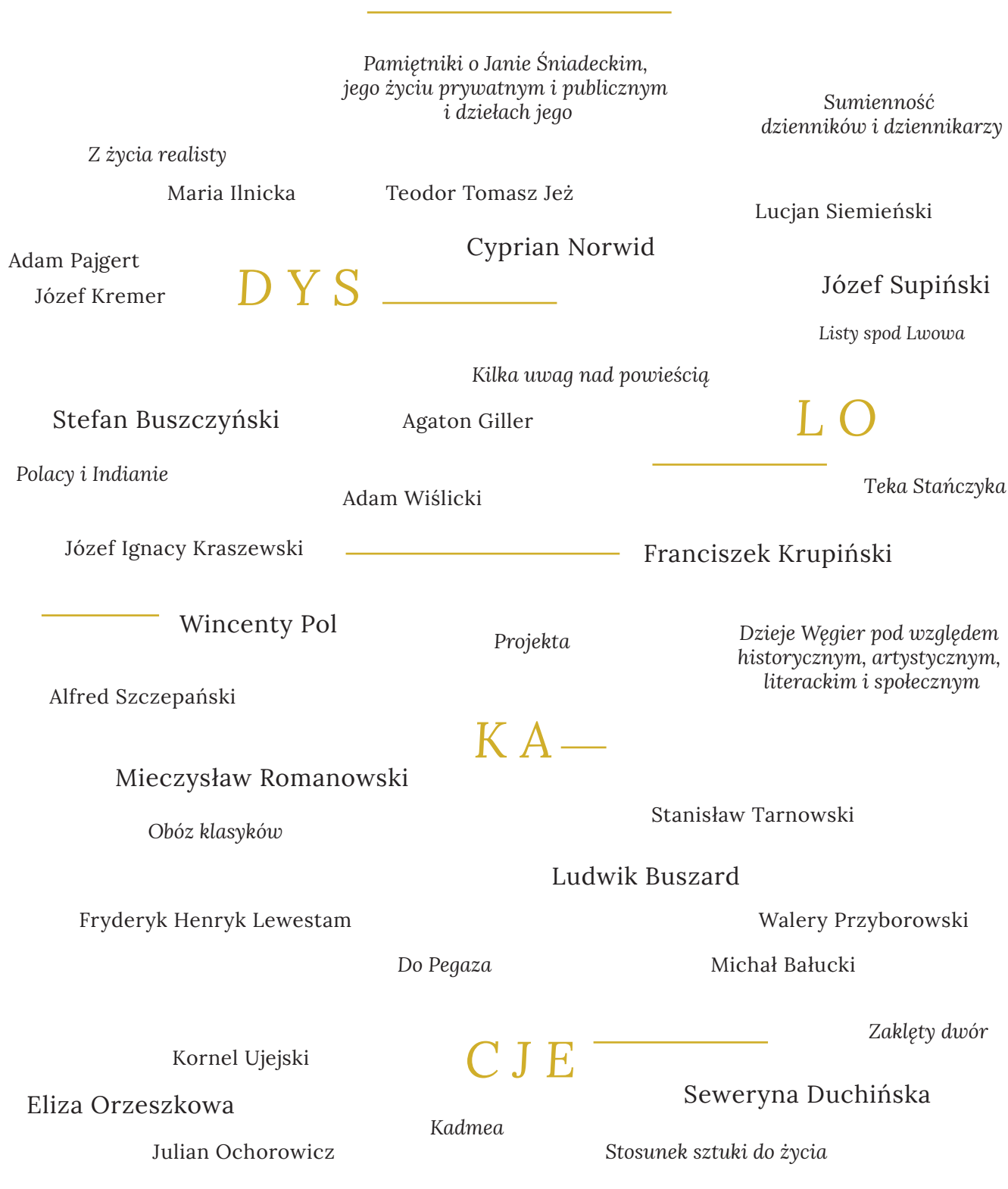
Pytając o literaturę lat 60. XIX wieku i o jej konteksty, kierujemy zaproszenie zarówno do literaturoznawców, jak i do kulturoznawców, historyków czy historyków sztuki.

Poniżej wskazujemy zagadnienia warte naszym zdaniem podjęcia. Przypominamy też – celowo graficznie nie sugerując żadnego uporządkowania – wybrane osoby i teksty (jest to zbiór otwarty), które mogłyby być przedmiotem naszego wspólnego namysłu.

Zagadnienia:

- dzisiejsze pytania badawcze wobec listy problemów w książce *Literatura południa wieku. Twórczość lat sześćdziesiątych XIX stulecia wobec romantyzmu i pozytywizmu* (tom zbiorowy pod redakcją J. Maciejewskiego, Warszawa 1992);
- okoliczności pisania, publikowania, wystawiania w latach 60. XIX wieku a możliwości opisu tych sytuacyjnych uwarunkowań;
- uleganie polityce i doskonalenie taktyk jej unieważniania – świadectwa tekstowe; władza zaborcy, opinii, obyczaju, wyobrażeń zbiorowych;
- biografia jako kontekst, źródło, problem, kod twórczości;
- nie tylko *Rachunki* – różne języki diagnoz współczesności; formuły modernizacji i zapóźnienia;
- romantyzmy polskie – „romantyzm” jako konstrukt krytyczny i publicystyczny oraz jako komponent zbiorowej wyobraźni; romantycy piszący, wydawani, badani, żegnani;
- „formy pamięci” i ich tekstowe reprezentacje; sposoby skracania i wydłużania dystansu (poznawczego i czasowego) wobec przeszłości w różnych formach wypowiedzi;
- projekty, prospekty, postulaty, wizje przyszłości;
- języki, narracje, dyskursy lat 60. XIX wieku; literatura wysokoartystyczna i popularna, broszury polityczne i intymistyka oraz epistolografia, publicystyka i poezja, krytyka i historiografia, rękopisy i warianty wydawnicze tekstów, utwory oryginalne i tłumaczenia jako świadectwo swoich czasów; ówczesne kryteria hierarchizowania tekstów;
- zapisy polaryzowania się stanowisk światopoglądowych i politycznych oraz postaw niepodlegających jednoznacznym kwalifikacjom; sposoby komunikowania różnicy postaw wobec rzeczywistości; techniki perswazji, deprecjonowania, autoidentyfikacji w publicystyce, tekstach artystycznych, historiografii, intymistyce; miejsce poezji w dyskursie publicznym;
- redefiniowanie pojęć narodu, odpowiedzialności, patriotyzmu, rodzimości, obcości, legalności, lojalności;
- zmiana hierarchii ośrodków wydawniczych (np. rola Lipska); ruch na mapie opiniotwórczych redakcji i zasięgi ich oddziaływania;
- korelacje między losami twórców a dziejami instytucji kultury; relacje osobowe przedstawicieli ówczesnej inteligencji i ich wpływ na przekształcanie się ówczesnej formuły piśmiennictwa;
- efekty współtrwania i konkurowania różnych porządków aksjologicznych, wzorców estetycznych, preferowanych gatunków literackich, kontekstów filozoficznych;
- rola i rezonans tekstów w języku obcym pisanych przez autorów polskich; status tekstów o niepewnym autorstwie;

- różne modele międzypokoleniowego i międzyzaborowego dialogu i polemiki;
- nieostre podziały dyscyplin naukowych a formy tekstów naukowych i popularnonaukowych;
- repertuar teatralny wobec wyzwań swoich czasów; teatralizacja zachowań społecznych;
- przedstawienia ikoniczne i ich udział w kształtowaniu świadomości i zbiorowej wyobraźni;
- dokumentowanie społecznych funkcji religii;
- formy wymiany intelektualnej między zaborami oraz między nimi a Europą jako czynniki stymulujące i hamujące twórczość artystyczną;
- publicyści i pisarze polscy wobec problemów bliższej i dalszej Europy;
- lata 60. XIX wieku opisywane z czasowego oddalenia.

<i>La décadence de l'Europe</i>	Anioł ziemi. Srebrny śpiew Józef Starkel	LO
Józef Bohdan Zaleski	DYS	Listy o literaturze i literatach warszawskich Aleksander Fredro
<i>Les préliminaires de Sadowa: étude diplomatique</i>		Rzecz o wolności słowa Walery Łoziński
KA	Szkice historyczne i z domowego życia niedawno ubiegłej przeszłości	
Aleksander Kraushar		Kilka prawd z dziejów naszych
<i>Dwie prelekcje o potrzebie wykładu geografii handlowej</i>	Aleksander Michaux	
Artur Grottger		Chrzest polski. Powieść ze zdarzeń ostatnich w trzech częściach
	Teofil Lenartowicz	
Notatki drezdeńskie	Józef Szujski	CJE
	Historia o pra-pra-pra...wnuku i pra-pra-pra...dziadku	Rachunki
Przyszłość filozofii	Kazimierz Kaszewski	

Prosimy o nadsyłanie zgłoszeń wraz z krótkimi abstraktami do 20 stycznia 2018 roku na adres:

konferencja.dyslokacje@gmail.com

Przewidujemy opłatę konferencyjną w wysokości 350 PLN i zapewniamy nocleg.

Planujemy wydanie monografii zbiorowej. Do końca stycznia 2018 roku prześlemy kolejne informacje.

Łączymy wyrazy szacunku

dr hab. Urszula Kowalczuk
dr Damian Włodzimierz Makuch
dr Dawid Maria Osiński